

Chraňme přírodu, ne jen vybrané druhy

V Praze, 17. února 2022 – Čeští myslivci i rybáři vítají záměr Ministerstva životního prostředí upravit plán péče o bobra tak, aby umožnil regulaci početních stavů těchto hlodavců. Zároveň však myslivecké a rybářské organizace zastupující téměř 400 000 členů a desítky firem na orgány ochrany přírody apelují: Chránit přírodu je třeba komplexně a systémově, nikoli izolovanou ochranou hrstky konkrétních druhů. Nevhodná ochrana způsobuje nevyčíslitelné ztráty na přírodním bohatství i stamilionové hospodářské škody.

Současná příroda České republiky je významně pozměněna, mnohde přímo utvářena činností člověka. Člověk v přírodě ovlivňuje vše od vodního režimu přes půdu a rostlinstvo až po živočichy. Jediným správným přístupem k ochraně přírody tak je její ochrana jako celku, ve kterém nám záleží na prosperitě všech jejích součástí. Již na příkladu kormorána se ukázalo, že neúměrná ochrana vybraných, byť mediálně zajímavých druhů, vede do slepé uličky. Neopakujme tuto zkušenost i s dalšími druhy.

V minulém týdnu informovala přední česká média o rostoucích stavech bobrů napříč celou Českou republikou. Bobr, podobně jako vydra a vlk, patří mezi zvláště chráněné druhy, které je až na výjimky zákonem zakázáno lovit. Protože ale nemají ani dost výkonného přirozeného nepřítele, postupně se množí až do stavů, kdy působí značné, mnohdy už neudržitelné hospodářské škody. Na problémy s ochranou vybraných druhů – bobrů, vyder či vlků Českomoravská myslivecká jednota a rybářské organizace upozorňují dlouhodobě. Praxe zatím bohužel ukazuje, že kritika je opodstatněná.

Nevhodná výběrová ochrana v příkladech

Kormoráni se vymkli kontrole

Kormorán velký je ukázkou selektivní ochrany, která jde z extrému do extrému. Ve dvacátém století stavy těchto ptáků významně poklesly, což vedlo k zařazení kormorána mezi zvláště chráněné druhy. Kormorán je však vrcholový predátor, jehož počty jeho přirození nepřátelé (orli mořští, lišky, racci či v české přírodě nežádoucí mývali) nevládají dostatečně redukovat.

V druhé polovině 20. století vzrostly stavy kormoránů natolik, že jimi působené škody na rybách již byly neúnosné. Od roku 2013 se kormoráni opět loví, stát dnes dokonce vyplácí odměnu ve výši 500 Kč za každý ulovený kus. Odhaduje se, že v Česku zimuje až 15 000 kormoránů, dalších několik desítek tisíc jich každé jaro a podzim přes území ČR migruje a různou dobu zde setrvává. Každý přitom denně sežere kolem 0,5 kg ryb, což způsobuje u produkčních rybářů (v rybnících) i u sportovních rybářů (v rybářských revírech) škody přesahující 150 milionů korun ročně (údaj z roku 2020).

„Nejde ale jen o přímé škody, mezi něž řadíme nejen ryby zkonsumované, ale také ryby kormorány vystresované a poraněné, které pak nemohou řádně zazimovat a na jaře houfně hynou na nemoci, nebo mají podlomenou schopnost reprodukce. Jde také o nevratné ztráty na původních druzích ryb a na rybím genofondu. Ty se dost dobře nedají vyčíslit,“ vysvětlil ichtyolog Českého rybářského svazu Pavel Vrána.

Škody páchané bobry omezuje lov

Bobr evropský byl na území ČR vyhuben koncem 19. století. Počátkem 20. století zbývalo v celé Evropě přibližně 1200 jedinců. V druhé polovině 20. století se však k nám bobr začal opětovně šířit z okolních zemí a byl i uměle vypouštěn. Dnes v České republice žije přibližně 10 000 jedinců, přičemž v jižních Čechách je kvůli ochraně rybníků povolen jejich odlov. Tento chráněný druh totiž každoročně působí nejen rozsáhlé materiální škody, ale také svou destruktivní činností ohrožuje bezpečnost jednotlivých rybníků i rybníčních soustav.

Bobři narušují celistvost hrází a ucpávají výpustní zařízení. Tím vzniká riziko, že se hráz protrhne a způsobí další škody na majetku a ohrožení zdraví osob. Je proto dobře, že Ministerstvo životního prostředí zvažuje změnu plánu péče o bobra a rozšíření možnosti jeho regulace. Rovnováhu v člověkem přetvořené přírodě může zajistit opět jen člověk.

Chráněná vydra decimuje původní druhy ryb

Vydra říční je predátorem na vrcholu potravního řetězce, který je momentálně v ČR pod absolutní ochranou zákona. Evropská směrnice chrání tento druh však povoluje možnost se od zákazu odchýlit. Toho již využili naši sousedé v Polsku, Německu a nejnověji v rakouském Salzburku. Jenomže českým orgánům ochrany přírody se do potřebné regulace vyder zatím moc nechce.

Jak vysvětlil ředitel Rybářského sdružení ČR Michal Kratochvíl, „je absolutní ochrana i vzhledem k celoplošnému rozšíření a dostatečně robustní populaci vydry říční kontraproduktivní a paradoxně nahrává nelegálnímu lovu i za použití metod, které jsou nehumánní a nemají v dnešní společnosti místo, a sice lovu do želez či trávení jedem.“

Reálnou výší škod na obsádkách ryb v rybnících, na sádkách či v rybářských revírech vydra se svými více než 130 miliony korun ročně zdatně sekunduje kormoránovi velkému. Meziroční srovnání ukazují na setrvalý růst populace vydry na území ČR, přičemž denně tato populace zkonzumuje 5-6 tun ryb. Za rok tato hodnota atakuje jen těžko představitelných 2 000 tun ryb z rybníků a rybářských revírů.

„Jen na rybářských revírech Českého rybářského svazu způsobí vydry každoročně škodu přesahující 40 milionů korun, kterou pak musí členové našeho spolku uhradit ze svého. Zapomínat také nesmíme na značný stres a poranění přeživších ryb v lokalitách, kde vydra působí,“ přiblížil ztráty rybářů ichtyolog Pavel Vrána. „Vysoké stavy vyder jsou vedle ryb pohromou také pro další, mnohdy chráněné, druhy, jako jsou například škeble a raci,“ doplnil tajemník Moravského rybářského svazu Václav Habán.

Kvůli působení vyder přišli rybáři na řadě revírů o generační a remontní (nedospělé, určené pro chov) ryby, v důsledku čehož zkolabovala cenná původní rybí společenstva. Takovou škodu už nelze nahradit žádnými penězi. Podobně jsou na tom rybníkáři, kteří po návštěvách vyder na přezimovacích rybnících, tzv. komorách, sádkách či rybochovných objektech přicházejí spolu s generačními rybami o živé genetické zdroje, výsledky své šlechtitelské, léty prověřené práce a zdroj své obživy. Tato státem posvěcená zkáza přitom bez jakéhokoli omezení pokračuje a v současné chvíli proti ní není žádná legální možnost obrany.

Blízká budoucnost? Vlk.

Podobně, jako se vyvíjela ochrana kormorána, bobra a vydry, se vyvíjí ochrana vlka. Trvale se u nás vlci zabydleli před méně než deseti lety. Dnes už je na území České republiky 24 vlčích teritorií. Počet jedinců rychle stoupá, aktuálně se odhadem blíží dvěma stům. Podobně jako u vyder ale státní ochrana přírody na volání především chovatelů hospodářských zvířat po regulaci stavů vlků zatím neslyší.

„Pro srovnání ve Švédsku je počet vlků regulován kolem 300 jedinců, a to je Švédsko při stejném počtu obyvatel rozlohou pětkrát větší než Česká republika,“ vysvětlil předseda Českomoravské myslivecké jednoty Jiří Janota. Na území Finska, které je čtyřikrát větší než Česko, se nachází necelých 30 vlčích teritorií čítajících méně než 250 jedinců. I ve Finsku jsou stavy vlka regulovány. „Český plán péče o vlka však regulaci fakticky nepřipouští, a tak stát z peněz daňových poplatníků vyplácí miliony na náhradách vlky působených škod či dotacích na předcházení škodám. Vlci již také stihli zdecimovat populaci muflonů v okolí Machova na Broumovsku, což byla geneticky nejhodnotnější populace muflonů ve volné přírodě na světě,“ popsal temnou stránku návratu vlků a jejich neomezené ochrany Jiří Janota.

Roztomilá vydra či pověstmi opředený vlk jsou druhy, které do české přírody bezpochyby patří, avšak v rozumných počtech, a ne za cenu nepřiměřených konfliktů s člověkem. „Je dobré, že je těmto druhům věnována pozornost, ale je třeba se také ptát, proč raději lépe nechráníme přírodu jako celek. Půdou počínaje, přes hmyz, koroptve, zajíce, tetřevy, až právě třeba po vlky? Příroda není primárně zdrojem užitku pro člověka, ale na druhé straně ani velkou rezervací pro vrcholové predátory. Místo v ní musí být pro všechny žádoucí druhy. Věříme, že Ministerstvo životního prostředí nastaví pravidla ochrany přírody tak, aby co nejlépe fungovala jako systém,“ uzavřel Jiří Janota.

Máte-li zájem o další informace, prosím kontaktujte:

Vlastimil Waic, Českomoravská myslivecká jednota
+420 774 641 753, vlastimil.waic@cmmj.cz

Pavel Vrána, Český rybářský svaz
+420 728 701 379, vrana@rybsvaz.cz

Václav Habán, Moravský rybářský svaz
+420 602 724 810, v.haban@mrsbrno.cz

Michal Kratochvíl, Rybářské sdružení České republiky
+420 387 312 348, kratochvil@cz-ryby.cz

TISKOVÁ ZPRÁVA

O Českém rybářském svazu

Český rybářský svaz je jedním z největších spolků v ČR, sdružuje více než 260 000 sportovních rybářů. Navazuje na tradice rybářských spolků z konce 19. století. Pečuje o 1367 revírů o celkové délce 11 359 km a hektarové rozloze 35 287 ha a ročně vysadí do rybářských revírů ryby v hodnotě přes 200 mil. Kč z peněz, na které se rybáři sami složí. Český rybářský svaz se rovněž věnuje výchově dětí a mládeže prostřednictvím rybářských kroužků mládeže, rybářských táborů, přednášek a soutěží, jako je například tradiční Zlatá udice, organizuje soutěže v lovu ryb udicí i rybolovné technice na národní i evropské i celosvětové úrovni a udržuje kontakty s partnerskými rybářskými organizacemi v zahraničí. Prostřednictvím cca 490 místních organizací se podílí na společenském životě řady obcí (plesy, akce pro děti, brigády – úklidy, slavnostní výlovy rybníků).

O Moravském rybářském svazu

Moravský rybářský svaz je druhým největším rybářským spolkem v ČR. Sdružuje více jak 75 000 členů organizovaných ve 102 pobočných spolcích včetně 10 000 dětí a mládeže. Hospodaří na 302 rybářských revírech (243 mimopstruhových a 49 pstruhových) o celkové rozloze 7 337 ha včetně 2 312 km říčních systémů. Roční náklady na zarybnění rybářských revírů představují částku více jak 67 mil. Kč vyčíslenou v pořizovacích hodnotách vysazených ryb bez nezbytných doprovodných nákladů. Zcela shodně jako Český rybářský svaz vynakládá na hospodaření v rybářských revírech finanční prostředky získané od svých členů. Velice úzce spolupracuje s Českým rybářským svazem, jako nejvýznamnějším partnerem, a zpřístupňuje tak rybářské revíry ve svém užívání široké rybářské veřejnosti. Obdobně se podílí na práci s mládeží a spolkovém životě v rozsahu působnosti svých pobočných spolků.

O Rybářském sdružení České republiky

Rybářské sdružení ČR představuje rozhodující profesní organizaci produkčního rybářství v České republice, sdružující a reprezentující významné producenty v akvakultuře, zpracovatele ryb, instituce rybářského výzkumu a školství a také sportovní rybářské svazy. Členské subjekty vytvářejí až 90 % tržní produkce ryb v ČR a hospodaří na zhruba 36 tis. hektarech rybníční plochy. V současnosti má 65 členů, především právnických osob. Hlavním posláním je prosazování společných zájmů vůči orgánům státní správy, hospodářským, společenským zájmovým a jiným subjektům, zpracování údajů o produkci a obchodě ryb, statistiky zahraničního obchodu, propagace rybářství a další aktivity. Rybářské sdružení ČR prosazuje zájmy členských subjektů také na evropské úrovni, a to prostřednictvím Federace evropských producentů ryb (FEAP), jejímž je dlouholetým členem.

O Českomoravské myslivecké jednotě

Českomoravská myslivecká jednota je organizací sdružující české myslivce již od roku 1923. Pro svých 52 000 členů i širokou veřejnost ochraňuje myslivost jako kulturní dědictví a aktivně pečuje o její trvalý rozvoj. Podporuje činnost myslivců v oblasti péče o zvěř a krajinu, organizuje zkoušky z myslivosti, pro myslivecké hospodáře, zkoušky upotřebitelnosti loveckých psů a sokolnické zkoušky. Od místní až po mezinárodní úroveň zajišťuje společenské akce, udržuje a rozvíjí myslivecké tradice. Děti a mládež vede k poznání přírody a respektu k ní. Organizuje soutěž dětí a mládeže s padesátiletou tradicí Zlatá srnčí trofej, pořádá výtvarné soutěže a podporuje myslivecké dětské kroužky po celé České republice.

